

Koulutus tarvitsee työelämän osaamista

Tehyn koulutuspoliittiset linjaukset

Tehy ja sen yhteistyöjäsenjärjestöt ovat linjanneet sosiaali- ja terveysalan koulutuspoliittiset tavoitteet kaikille tutkintotasoille. Myös Tehyn johtamiskoulun opiskelijat ja jaostot ovat osallistuneet valmisteluun. Linjaukset ovat ammatillisen edunvalvonnan painoalueita ja koostuvat viidestä teemasta:

- **Työelämälähtöisyyttä** koulutukseen
- **Ammattihenkilönä** toimiminen varmistetaan koulutuksella
- **Osaamisvaatimukset ja oppimistulokset** tehdään näkyviksi
- **Korkeakoulujen yhteistyöllä** laadukasta koulutusta
- **Elinikäisen oppimisen** edellytyksiä parannetaan

Työelämälähtöisyyttä koulutukseen

Työelämälähtöisyys koulutuksessa tarkoittaa osaamisen kehittämistä siten, että koulutus vastaa työelämän todellisiin osaamisvaatimuksiin. Työelämän ja koulutuksen yhteistyötä tiivistetään, jotta työelämämuutoksiin voidaan reagoida nopeasti. Pedagogiikassa huomioidaan lähiopetuksen riittävyys. Opintosuorituksiin perustuva rahoitus ei saa vaikuttaa tutkintojen osaamisvaatimuksiin.

Tutkinnot tuottavat laadukasta alakohtaista osaamista työelämälähtöisesti ja antavat riittävät valmiudet tiimi- ja verkostotyöskentelyyn. Työelämätoimikuntien roolia laadun varmistajana vahvistetaan. Valtakunnallista ja alueellista ennakoitua tehdään yhteistyössä avoimesti, jotta todellinen työvoima- ja osaamistarve voidaan optimoida. Opetushallitus vastaa valtakunnallisesti ennakoitiedon kokoamisesta ja analysoinnista.

Oppisopimuskoulutuksessa ja uudessa koulutussopimusmallissa hyödynnetään nykyisiä työssäoppimisen tapoja, joilla varmistetaan monipuoliset, tutkinnon perusteisiin ja opetussuunnitelmiin pohjautuvat oppimisympäristöt. Työpaikkaoppimisen ympäristöt turvataan myös tulevaisuudessa. Palvelutuottajan omistuspohja (yksityinen/julkinen) ei saa vaikuttaa niihin.

Ammattikorkeakoulujen työelämää ja aluekehitystä edistävän tehtävän onnistuminen edellyttää saumatonta yhteistyötä työelämän ja oppilaitoksen rajapinnassa. Kehittämishankkeiden vaikuttavuutta työelämään on arvioitava säännöllisesti.

Työpaikkaohjaajien osaamista ja koulutusta kehitetään oppilaitosten ja työelämän yhteistyönä. Potilasturvallisuus korostuu sosiaali- ja terveysalan ammateissa. Se edellyttää intensiivistä ohjaussuhdetta. Koulutuskorvaukset (ns. ohjauspalkkiot) on säilytettävä, sillä oppiminen tapahtuu olennaisesti työpaikoilla. Korvaukset kohdennetaan työyksikön opiskelijaohjaukseen ja sen kehittämiseen.

Opiskelijoilla on tutkinnon perusteiden tai opetussuunnitelman mukaiset tiedot, taidot ja työelä-

mävalmiudet ennen työpaikalla tapahtuvaa tavoitteellista oppimista. Opiskelijoille kehitetään konkreettisia työkaluja kliinisten taitojen oppimisen tueksi (esimerkkeinä alan opiskelijan lääkehoitopassi tai kättilö-opiskelijan harjoittelun työkirja).

Ammatillisten aineiden opettajilla on riittävä ja ajantasainen substanssiosaaminen. Ohjaukselta vastaavien opettajien toimenkuvaa kehitetään työelämäpainotteiseksi, missä hyödynnetään työelämän osaamista.

Ammattihenkilönä toimiminen varmistetaan koulutuksella

Henkilöstön kelpoisuusehdot määritellään tarkasti. Pelkät osatutkinnot tai pikakoulutukset tuottavat puutteellista osaamista, mikä heikentää potilasturvallisuutta. Ammattihenkilön toiminta perustuu koulutusjärjestelmän mukaiseen, tutkintoon johtavaan koulutukseen.

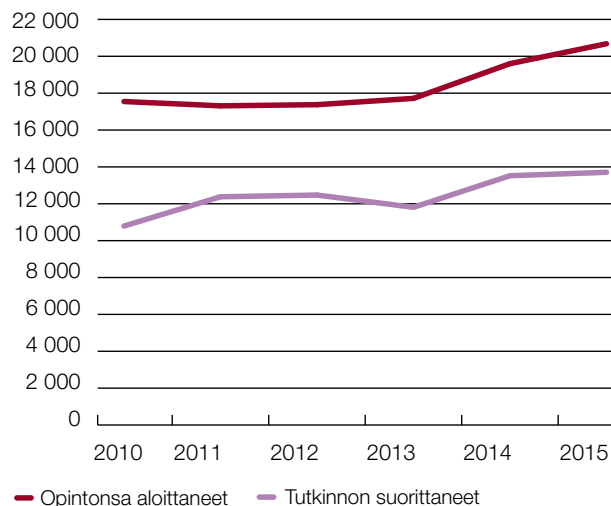
Työvoiman liikkuvuutta edistävä, tutkintojen tunnustamisen prosessi on saatava kuntoon. Ulkomailta suoritettujen tutkinnoitten rinnastaminen Suomessa tehtyyn edellyttää, että opetusviranomaisen ja Valviran ohjaama prosessi on läpinäkyvä ja selkeä. Terveystieteiden ammattihenkilöllä on oltava riittävä suomen kielen taito. Englanninkielistä koulutusta voidaan toteuttaa monikulttuurisuutta tukien ja varmistaen, että valmistuneilla on edellytykset siirtyä suomalaisille työmarkkinoille.

Valtakunnalliset ja tutkintokohtaiset soveltuvuskokeet otetaan käyttöön. Koulutusta koskevaan lainsäädäntöön lisätään soveltuvuuden testaus. SORA-lainsäädäntö (Ratkaisuja soveltumattomuuteen) antaa keinot puuttua alalle soveltumattomuuteen. Lakia kehitetään, jotta se sopii opetushenkilöstön työkaluksi, lainsäädännön hengen mukaisesti.

Kansalliset loppukokeet otetaan käyttöön perustutkintoihin johtavassa koulutuksessa, jotta osaaminen on yhtenäistä ja laadukasta. Ne mitaavat ensisijaisesti ammatissa edellytettävää osaamista (esim. lääkehoitoon liittyvää).

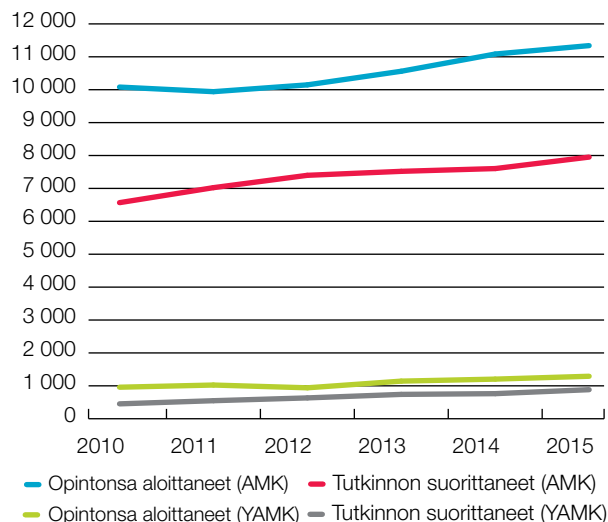
Kuvio 1. Sosiaali- ja terveys- sekä liikunta-alan ammatillisen tutkinnon aloittaneet ja suorittaneet 2010–2015*

*Sisältää ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot

Lähde: Opetushallituksen tilastopalvelu Vipunen: <https://vipunen.fi/fi-fi>

Kuvio 2. Terveys- ja hyvinvointialojen AMK-perustutkinnon ja YAMK-tutkinnon aloittaneet ja suorittaneet 2010–2015

Lähde: Opetushallituksen tilastopalvelu Vipunen <https://vipunen.fi/fi-fi>

Osaamisvaatimukset ja oppimistulokset tehdään näkyviksi

Koulutustasojen laaditaan valtakunnalliset osaamiskuvaukset tutkinnon perusteista ja opetus-suunnitelmista. Ne raamittavat oppimistuloksia, joita seurataan konkreettisilla mittareilla (mm. tutkintokohdaisilla loppukokeilla). Koulutuksen järjestäjät, työnte-kijäjärjestöt ja työnantajat, opiskelijat ja asiakasedus-tajat määrittelevät yhdessä osaamisvaatimukset.

Joustavat opintopolut rakennetaan osaamispe-rusteisiksi. Yhtenäiset AHOT-käytännöt (aikaisem-min hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnus-taminen) otetaan käyttöön, kansallisen osaamisen viitekehys (NQF-tasot) huomioiden. Esimerkiksi am-mattikorkeakoulun perustutkinto vastaa osaamis-tasoa 6 ja sosiaali- ja terveysalan ammatillinen pe-rustutkinto tasoa 4. Näin siirtyminen oppilaitoksesta toiseen helpottuu. Koulu- ja opistotason suorittaneiden työelämässä hankittu osaaminen tunnustetaan osaksi opintoja. Opistotasolta voi siirtyä näyttöjen perusteella suoraan YAMK-opintoihin.

Osaaminen voidaan varmistaa arviointimene-telmiä kehittämällä. Opetuksen erilaiset toteu-tukset tuottavat samantasoisia oppimistuloksia. Digitaalisen oppimisympäristön mahdollisuudet ja rajoitukset arvioidaan koulutussisällöissä, toteutta-mistavasta (lähi- ja monimuoto-opetus) riippumatta. Opintosuoritusten arviointi kohdistuu aidosti työelämän osaamisvaatimuksiin. Kaikki osapuolet tuntevat hylätyn suorituksen arviointikriteerit.

Korkeakoulujen yhteistyöllä laadukasta koulutusta

Koulutuksen laatua seurataan konkreettisilla mitta-reilla. Oppilaitoksille tehdään säännöllisesti ulkopuo-linen auditointi, joka huomioi oppimistulokset ja lisää oppilaitoksen vetovoimaa.

Tutkintojen välistä yhteistyötä lisätään, jotta moniammatillinen työskentely kehittyi jo opiskelun aikana. Kätilöiden, terveydenhoitajien ja ensihoitaji-en koulutus sisältää jatkossakin yleissairaanhoitajan osaamisen, jotta laaja työmarkkinakelpoisuus säilyy.

Terveystieteiden tutkintoon johtava koulutus on käynnistettävä pysyvästi Helsingin yliopistossa. Koulutus vastaa korkeasti koulutettujen saataavuuteen (asiantuntijat, johtajat, opettajat). Yliopistokoulutus tukee myös magneettisairaala-mallien toteutumista Suomessa.

Yhtenäisiä opintopolkuja syntyy, kun ammatikorkeakoulut ja yliopistot tiivistävät yhteistyötä ja karsivat päällekkäisyyksiä. Duaalimallia puretaan esimerkiksi kehittämällä nykyisiä YAMK- ja maisteritutkintoja kokonaisuutena, sillä ne tuottavat samantasoista osaamista. Maisteritasoisessa koulutuksessa turvataan ammattialakohtaiset opinnot.

Elinikäisen oppimisen edellytyksiä parannetaan

Aikuskoulutustuki säilytetään ja tukea ei heikennetä. Se turvaa henkilöstön mahdollisuudet tutkintoon johtavaan sekä lisä- ja täydennyskoulutukseen.

Säännöllinen ammatillinen lisä- ja täydennyskoulutus taataan kaikille uran aikana, työsuhteen muodosta riippumatta. Jatkuva ammatillinen kehittyminen on järjestelmällistä ja pitkäjänteistä, mihin myös kannustetaan. Työnantajan velvollisuus on

mahdollistaa työntekijöiden osaamisen kehittymisen ja seurata sitä. Koulutuksiin voi osallistua työn ohessa ja työaikana, mikä lisää alan arvostusta ja vetovoimaisuutta.

Digitaalisia oppimismenetelmiä hyödynnetään ja henkilöstö perehdytetään käyttämään uusia välineitä. Sosiaali- ja terveysalan tutkinnon suorittaneille sekä alalle palaaville luodaan joustava koulutusmuoto, joka tukee osaamisen palauttamista ja päivittämistä. Työpaikkoja hyödynnetään enemmän elinikäisen oppimisen ympäristöinä.

Lisä- ja täydennyskoulutuksen suosituksia uudistetaan, jotta ne vastaavat jatkuvan ammatillisen kehittymisen tavoitteita. AMK-erikoistumiskoulutukset siirretään STM:n ohjaukseen ja liitetään osaksi valtion koulutuskorvausta, mikä kattaa kustannuksia.

Erikoistumisalat määritellään tutkintokohtaisesti ja erikoistumiskoulutukset liitetään osaksi jatkotutkintoja. Erikoisosaaminen kirjataan keskusrekisteriin, mikä tekee terveydenhuollon ammattihenkilöiden osaamisen näkyväksi. Opistotason tutkinnon suorittaneiden pääsyä korkeakoulujen lisä- ja täydennyskoulutuksiin sekä jatkotutkintoihin parannetaan.

Tehyn hallitus 7.9.2017

Suomen Mielenterveyshoitoalan Liitto ry

